

Granskning av verksamhetsåret 2022

Vi, lekmannarevisorer i Göteborgs Stadshus AB, har avslutat granskningen av bolaget avseende verksamhetsåret 2022. I den bifogade granskningsredogörelsen framgår våra iakttagelser och bedömningar.

Vårt uttalande till årsstämman lämnas i en granskningsrapport. Granskningsrapporten skickar vi till bolaget efter att styrelsen har beslutat att fastställa årsredovisningen. Uttalandet i granskningsrapporten grundar sig på granskningsredogörelsen.

Göteborg den 25 januari 2023

Sven Andersson
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Lars-Ola Dahlqvist
lekmannarevisor utsedd
av kommunfullmäktige

Göteborgs Stadshus AB

– granskning av verksamhetsåret 2022

2023-01-25

Så kommunicerar vi våra granskningar

Varje år publicerar stadsrevisionen i Göteborgs Stad sina granskningsresultat på följande sätt:

Publikation	Innehåll
Revisionsredogörelse	Här presenterar stadsrevisionen granskningen av nämnderna. I redogörelserna framgår revisorernas iakttagelser, bedömningar och rekommendationer, i syfte att förbättra verksamheterna.
Revisionsberättelse	Revisorerna upprättar en revisionsberättelse per nämnd. I berättelserna uttalar de sig om nämndernas verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om nämndens interna kontroll har varit tillräcklig.
Granskningsredogörelse	Här presenterar stadsrevisionen granskningen av bolagen. I redogörelserna framgår iakttagelser, bedömningar och rekommendationer, i syfte att förbättra verksamheterna.
Granskningsrapport	Lekmannarevisorerna upprättar en granskningsrapport per bolag. I rapporterna uttalar sig lekmannarevisorerna om bolagen har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.
Revisionsrapport	Här presenterar stadsrevisionen särskilda granskningar som i regel rör flera nämnder och/eller bolag – så kallade projektgranskningar. I rapporterna framgår revisorernas iakttagelser, bedömningar och rekommendationer, i syfte att förbättra verksamheterna.
Rapportsammandrag	I rapportsammandragen sammanfattar stadsrevisionen sina revisionsrapporter.
Revisionsberättelse för Göteborgs Stad	Revisorerna upprättar en revisionsberättelse som omfattar kommunens samlade verksamhet. Berättelsen innehåller uttalanden i ansvarsfrågan samt uttalanden om Göteborgs Stads årsredovisning och resultat.
Årsredogörelse	Årsredogörelsen upprättas av stadsrevisionen och innehåller en beskrivning och sammanfattning av de genomförda granskningarna under året.

Januari 2023

Titel: Göteborgs Stadshus AB – granskning av verksamhetsåret 2022

Diarienummer: 0145/22

Lekmannarevisorer: Sven Andersson och Lars-Ola Dahlqvist

Yrkesrevisor: Lisa Nöjd

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Innehåll

1	Sammanfattning	5
1.1	Sammanfattande bedömning	5
2	Grundläggande granskning	6
2.1	Bedömning	6
2.2	lakttagelser	7
3	Styrelsens ansvar och arbetssätt	9
3.1	Utgångspunkter	9
3.2	Syfte och metod	9
3.3	Revisionskriterier	10
3.4	Bedömning	10
3.5	lakttagelser	11
4	Uppföljning av tidigare granskning	12
4.1	Revidering av ägardirektiv	13
4.2	Hantering av statsstödsreglerna	13
4.3	Hantering av mål om god ekonomisk hushållning	15
5	Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering	18
6	Språkbruk och revisionstermer	18

1 Sammanfattning

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar, föreskrifter, bolagsordning och ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning, styrning och interna kontroll. Därefter följer en fördjupad granskning av styrelsens ansvar och arbetssätt. Avslutningsvis redovisas genomförda uppföljningar.

Inledningsvis redogör vi för lekmannarevisorernas bedömningar i de genomförda granskningarna, därefter iakttagelserna som ligger till grund för bedömningarna.

1.1 Sammanfattande bedömning

Lekmannarevisorernas sammanfattande bedömning är att bolaget har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Nedan redogör vi kort för respektive område som omfattas av årets granskning.

- **Grundläggande granskning:** Lekmannarevisorerna bedömning är att bolaget har en tillfredsställande ledning och styrning samt tillräcklig intern kontroll inom de områden som har granskats.
- **Granskning av styrelsens ansvar och arbetssätt:** Lekmannarevisorernas bedömning är att styrelsens arbetssätt harmonierar med styrelsens lagenliga ansvar. Samtidigt visar granskningen på delar som lekmannarevisorerna bedömer som viktiga för den tillträdande styrelsen att beakta och vara medvetna om.
- **Uppföljning av granskning:** Den uppföljande granskningen visar att den rekommendation som lämnats i tidigare granskning är omhändertagen. För de förbättringsförslag som lämnades i förra årets fördjupade granskningar ombads styrelsen att i sitt yttrande till lekmannarevisorerna även beskriva hur styrelsen avsåg att omhänderta dessa förslag. Uppföljningen visar att styrelsen delvis har beaktat lekmannarevisorernas förbättringsförslag.

2 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Styrningen och kontrollen ska vara tillräcklig för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen består av tre övergripande revisionsfrågor:

- Har bolaget genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?
- Har bolaget en ändamålsenlig uppföljning och rapportering av sin ekonomi?
- Har bolaget sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Rapporteringen är avvikelsebaserad och fokuserar i huvudsak på bolagets övergripande systematik, strukturer och arbetssätt.

Granskningen genomförs under hela granskningsåret men stadens tidsplan medger inte någon detaljerad granskning av årsrapporten.

2.1 Bedömning

Den översiktliga bedömningen är att styrelsen har genomfört sitt grunduppdrag och sett till att bolaget har arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. När det gäller bolagets måluppfyllelse är bedömningen att den är bristfällig. Bolaget har i såväl verksamhetsplanen som i delårsrapporteringen redogjort för att bolagets förutsättningar för att bidra till målen är begränsade. Lekmannarevisorerna bedömer att detta är en rimlig hantering av bolaget.

Uppföljningen och rapporteringen av bolagets ekonomi bedöms vara ändamålsenlig. Göteborgs Stadshus AB:s (hädanefter Stadshus) egen ekonomi är i förhållande till bolagskoncernen liten och ges ett begränsat utrymme i rapporteringen. Lekmannarevisorerna anser att det är en rimlig avvägning men att analyserna och konsekvensbeskrivningarna vid avvikelser i det egna bolaget kan utvecklas något.

Avseende den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen bedömer lekmannarevisorerna att den är tillräcklig men att vissa delar kan förbättras.

Omfattningen av uppföljningen av internkontrollplanen ska beslutas av styrelsen. Bedömningen är att återrapporteringen av uppföljningen av internkontrollplanen är för begränsad. Styrelsen ska inte tyngas av mer information än nödvändigt men har ett ansvar för att, utifrån slutsatser från uppföljningar, fatta beslut om åtgärder för att komma till rätta med orsaker till allvarliga avvikelser och brister.

Med hänvisning till detta är bedömningen att styrelsen bör se till att få en mer omfattande rapportering. Bland annat en mer utförlig beskrivning av resultaten

av genomförda kontroller, exempelvis om de beslutade åtgärderna har uppnått avsedd effekt och hur åtgärderna har påverkat de identifierade riskerna. Styrelsen bör också informera sig om hur bolaget kommer fram till att tidigare risker inte längre bedöms vara så väsentliga att de ska ingå i den samlade riskbilden.

Lekmannarevisorerna vill även peka på vikten av att det finns tillräckliga resurser för att styrningen, uppföljningen och kontrollen av verksamheten ska kunna bidra till att såväl oavsiktliga som avsiktliga fel och brister kan upptäckas i tid.

Avslutningsvis är det lekmannarevisorernas bedömning att bolagets anvisning för intern styrning och kontroll behöver uppdateras så att arbetssätt och organisation överensstämmer med styrelsens beslut. Styrelsen bör därutöver se till att berörda inom bolaget både känner till och följer vad styrelsen har beslutat i denna anvisning. När styrande dokument ska upprättas eller revideras ges god vägledning i Göteborgs Stads riktlinje för styrande dokument som syftar till att ge ökad tydlighet i såväl användandet som utformandet av styrande dokument. Bedömningen är att bolagets anvisning skulle vinna i tydlighet om revideringen tar sin utgångspunkt från riktlinjens delar om hur en anvisning ska utformas.

2.2 Iakttagelser

2.2.1 Har bolaget genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?

Styrelsen ska genomföra sitt grunduppdrag enligt bolagsordningen, ägardirektivet och de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat. Vi har översiktligt granskat hur styrelsen har genomfört sitt grunduppdrag och arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag. Vi har även granskat styrelsens protokoll och beslutsunderlag.

Den översiktliga granskningen visar att styrelsen har genomfört grunduppdraget i enlighet med fullmäktiges direktiv och inriktning samt att styrelsen får rapportering om hur arbetet med fullmäktiges uppdrag löper på.

Fullmäktiges budget är det överordnade styrdokumentet för stadens bolag. Av budgeten framgår vilka mål som gäller för samtliga nämnder och styrelser och vilka som gäller specifikt för en viss styrelse eller nämnd. Samtliga mål ska ligga till grund för nämnders och styrelsers verksamhetsplaner. Granskningen visar att Stadshus verksamhetsplan har en svag koppling till fullmäktiges mål.

Respektive nämnd och styrelse ska redogöra för i vilken grad, utifrån genomförande av fullmäktiges mål, de bidrar till ökad måluppfyllelse för staden. Bolaget beskriver både i verksamhetsplanen och i uppföljningen att bolaget har begränsade möjligheter att bidra till måluppfyllelse. För två, av totalt tre, övergripande verksamhetsmål har bolaget därför valt att välja det förtryckta alternativet i delårsrapporten ”ingen måluppfyllelse” och ”viss måluppfyllelse” för det tredje målet. Av Stadshus två styrelsespecifika mål bedömer bolaget att

måluppfyllelse sannolikt inte kommer nås för ett av dem. Vidare beskrivs att av totalt elva indikatorer av särskild vikt har bolaget begränsad möjlighet att bidra till måluppfyllelse för fem och ingen möjlighet för två.

2.2.2 Har bolaget en ändamålsenlig uppföljning och rapportering av sin ekonomi?

Bolaget ska se till att det finns en kontinuerlig ekonomisk uppföljning och rapportering. En översiktlig granskning av bolagets ekonomiska uppföljning och rapportering har genomförts.

Vår granskning visar att bolaget har en kontinuerlig uppföljning och rapportering av sin ekonomi. Vi konstaterar att månadsrapporteringen främst berör utfall och prognoser på koncernnivå. Bolagets egen ekonomi ges ett mer begränsat utrymme i den löpande rapporteringen.

2.2.3 Har bolaget sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Styrelsen ska se till att det finns ett systematiskt arbete med intern styrning, uppföljning och kontroll inom väsentliga områden. Uppföljning av fastställd riskbild och beslutade åtgärder ska ske löpande medan omfattningen av uppföljning av internkontrollplanen ska fastställas av styrelsen. Styrelsen ska även årligen utvärdera och förbättra effektiviteten i det egna systemet för intern, styrning, uppföljning och kontroll. Denna utvärdering sker i enlighet med stadens system för uppföljning i samband med årsrapporten. Vi har översiktligt granskat systematiken av Stadshus interna styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen visar att bolaget sedan ett par år tillbaka har genomfört vissa förändringar i arbetet med intern styrning och kontroll. De förändringar som genomförts är bland annat att bolaget numer redogör för ett urval av existerande kontrollaktiviteter jämfört med tidigare då samtliga återfanns i den samlade riskbilden. Vidare har tidigare identifierade risker kopplade till verksamheten som bedrivs vid filialen Gothenburg European Office helt försvunnit. Det framgår inte hur bolaget har kommit fram till denna bedömning. Vi noterar att riskbilden för nästa år (2023) inrymmer två nya risker med koppling till filialen.

Även internkontrollplanen har minskat i omfattning. Från tidigare beslut om att särskilt granska elva områden/processer innefattar 2023 års internkontrollplan endast ett område. Av tjänsteutlåtandet framgår att bolaget gör bedömningen att antalet särskilda kontroller kan minskas med hänvisning till den samlade riskbilden. Syftet anges vara att resurserna i stället ska användas till att genomföra åtgärder för de risker som bedömts vara nödvändiga att hantera.

Slutligen noteras att åiterrapporteringen till styrelsen avseende genomförda interna kontroller följer samma trend. Den tidigare rapporteringen var mer omfattande och innehållsrik, exempelvis beskrevs resultatet av varje genomförd kontroll. För år 2021 sammanfattades åiterrapporteringen i tre meningar.

Informationen var att kontrollerna genomförts utan anmärkning, att ingen detaljerad sammanställning redovisades samt att åtgärderna från förra årets riskbild hade genomförts eller överförts till 2022 års riskbild. Också återrapporteringen för år 2022 är begränsad även om den har utökats en aning.

Styrelsen fattade år 2019 beslut om bolagets anvisning för intern styrning och kontroll.¹ Granskningen visar att de roll- och ansvarsbeskrivningar samt den process som återfinns i anvisningen inte fullt ut överensstämmer med faktiskt arbetssätt och nuvarande organisation. Därutöver är utformningen inte helt överensstämmande med vad stadens riktlinje för styrande dokument anger ska vara gällande för en anvisning.

3 Styrelsens ansvar och arbetssätt

3.1 Utgångspunkter

Styrelsen i ett bolag ansvarar för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter i enlighet med gällande lagar och regler för bolaget. Ledning och styrning ska ske på ett sådant sätt att såväl ägarens som marknadens krav på verksamheten tillgodoses. I avvägningen mellan dessa krav måste alltid ägarens krav på styrelsen väga tyngst vilket kan innebära en utmaning för en bolagsstyrelse att hantera.

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är bland annat att se till att verksamheten är hållbar, att fullmäktige får ta ställning innan beslut i ärenden av principiell beskaffenhet fattas och att det finns en tillfredsställande kontroll av att bolaget följer gällande regler. Varje ledamot är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som krävs för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse och verka för att kommunens ändamål med verksamheten förverkligas. Av Stadshus ägardirektiv framgår att bolaget har fullmäktiges uppdrag att ansvara för en aktiv ägarstyrning av bolagen i koncernen samt stödja kommunstyrelsen i uppsiktsplikten.

3.2 Syfte och metod

Syftet med granskningen har varit att bedöma om styrelsens arbetssätt harmonierar med styrelsens lagenliga ansvar.

¹ Göteborgs Stadshus AB protokoll den 16 december 2019 §203, beslutsunderlag dnr 0120/19.

Följande revisionsfrågor konkretiserar vad granskningen besvarar:

- Följer styrelsen fullmäktiges krav avseende uppdrag, mål, uppföljning och rapportering?
- Behandlar och genomför styrelsen ägarens mål med verksamheten – lever bolaget upp till det kommunala ändamålet?

Granskningen har genomförts med hjälp av dokumentgranskning och en enkät till styrelsen. Granskningen har också innefattat en kontroll mot Näringslivsregistret i syfte att bedöma följsamheten mot lagkravet att genast anmäla förändringar i sådana förhållanden som enligt aktiebolagslagen ska anmälas dit. Lekmannarevisorerna har dessutom genomfört ett dialogmöte med styrelsen.

3.3 Revisionskriterier

Revisionskriterierna utgörs av tillämpliga delar i:

- aktiebolagslagen (2005:551) kapitel 7 och 8
- kommunallagen (2017:725) kapitel 3 och 6
- kommunfullmäktiges budget 2022
- Stadshus bolagsordning och ägardirektiv
- Göteborgs Stads riktlinje för ägarstyrning samt riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll.

I granskningen tas även stöd i Sveriges Kommuner och Regioners *Principer för styrning av kommun- och landstingsägda bolag*.

3.4 Bedömning

Lekmannarevisorernas bedömning är att styrelsens arbetssätt harmonierar med styrelsens lagenliga ansvar. Ledning och styrning av ett moderbolag i en koncern av Stadshus storlek och betydelse ställer dock höga krav på kompetens, effektivitet och integritet hos bolagets styrelse. Bedömningen är att styrelsen har en riskmedvetenhet om utmaningarna i uppdraget. Granskningen visar på delar som lekmannarevisorerna bedömer som viktiga för den tillträdande styrelsen att beakta och vara medvetna om.

Bedömningen är att det är väsentligt att bolagets uppdrag så som det anges i fullmäktiges direktiv till bolaget förtydligas. Lekmannarevisorerna ser det som positivt att risker förknippade med otydligheten i uppdraget har identifierats och att åtgärder har vidtagits för att hantera dessa risker. För att få önskat resultat är det viktigt att detta arbete fortgår och att åtgärderna omvärderas i syfte att bedöma dess effektivitet. Att styrelsen hålls informerad om resultaten är en självklarhet. En bidragande orsak till denna otydlighet kan vara att det kommunala ändamålet så som det uttrycks i ägardirektivet och riktlinjerna för ägarstyrning inte är synonymt med formuleringen i den överordnade bolagsordningen. Lekmannarevisorerna har tidigare rekommenderat styrelsen att vidta åtgärder för att

se till att detta omhändertas. Denna rekommendation följs i år upp och resultatet av uppföljningen redovisas på sidan 13.

Viktiga förutsättningar för att kunna genomföra det kommunala ändamålet och fullmäktiges direktiv på ett ändamålsenligt sätt är att styrelsen har tillgång till tillräcklig kompetens och information i bolagsstyrningsfrågor, ekonomi och verksamhet. Lekmannarevisorerna ser det därför som väsentligt att styrelsen utifrån resultatet av den årliga utvärderingen av det egna arbetet och verkställande direktörens insatser säkerställer att resultatet av denna omhändertas och återrapporteras till styrelsen.

I granskningen har svårigheter avseende hantering och bedömning av principiella ärenden identifierats. Lekmannarevisorerna ser det som positivt att Stadshuset i delårsrapporteringen lyfter iakttagelser om vissa bolags bristande hantering av principiella frågor och även vilka risker detta medför. Bedömningen är att styrelsen behöver se till att den beslutade hanteringsordningen tydliggörs och efterlevs inom såväl Stadshuset som koncernen i övrigt.

Avslutningsvis bedömer lekmannarevisorerna det som väsentligt med en hög medvetenhet om de risker som uppstår när de politiska uppdragen ökar i omfattning och medför dubbla engagemang.

3.5 Iakttagelser

Iakttagelserna berör styrelsens förutsättningar för att genomföra det kommunala ändamålet. När det gäller styrelsens formella hantering innan, under och efter styrelsemötena har inga väsentliga avvikelser noterats. Inga avvikelser har heller konstaterats avseende anmälningskraven till Näringslivsregistret.

3.5.1 Risk för bristande kompetens och insyn i bolagskoncernen

Bolagets styrelse består av nio ordinarie ledamöter och tre ersättare som har mellan tre och sju olika politiska uppdrag vardera. Flera har uppdrag i både kommunstyrelsen och fullmäktige. Därutöver är uppdraget i Stadshuset tudelat då ledamöterna har att dels agera som koncernmoderbolagsstyrelse dels som bolagsstyrelse för den egna förvaltningen. Ledamöterna bekräftar att uppdraget är både komplext och bitvis svårt. De målkonflikter som uppstår, bland annat på grund av att ledamöterna har flera politiska uppdrag, beskrivs kunna leda till risken att bolagets bästa inte sätts i fokus. I granskningen framkommer att bolagets uppdrag kan upplevas som otydligt vilket i sin tur kan leda till oklarheter kring vilka förväntningar bolagen kan ha på koncernmoderbolaget.

Styrelsen ska tillsammans representera kompetens och engagemang i bolagsstyrningsfrågor, ekonomi och verksamhet. Förutom kunskap om verksamheten ska styrelsen också ha kunskap om marknaden och omvärldsförutsättningar i övrigt. Syftet är att tillsammans, i förhållande till bolagsledningen, kunna göra självständiga bedömningar av bolagets angelägenheter och konstruktivt bidra

till att styrelsens uppdrag genomförs.² Styrelsens insyn i bolagens verksamhet beskrivs som begränsad med hänvisning till att bolagen har ett kompetensmässigt övertag om verksamheten. Det uttrycks att detta bidrar till att bedömningar av bolagens prestationer samt ekonomiska- och verksamhetsmässiga utveckling kan vara en utmaning. Frågor som faller inom ramen för principiella ärenden upplevs som extra besvärliga att hantera. Det handlar bland annat om bedömningen av vilka ärenden som är av denna art men också om hanteringen. I bolagets delårsrapportering bekräftas att det är ett svårt område. Stadshus rapporterar om ärenden som enligt bolaget borde ha hanterats av berörda bolag som principiella ärenden. I rapporteringen lyfts risker och vikten av att fullmäktige i ett tidigt skede ges möjlighet att ta ställning till ”principiella vägval och förutsättningar för enskilda stora projekt där det enskilda bolagets affärsmässiga utgångspunkter balanseras mot ägarens helhetsperspektiv”³.

Enligt ägardirektivet ska styrelsen årligen genomföra en utvärdering av sitt eget styrelsearbete. Utvärderingen ska minst omfatta om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om styrelsens arbetsformer fungerar och om styrelsen är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Styrelsen ska dessutom utvärdera verkställande direktörens insatser. Om det framkommer brister i utvärderingarna ska styrelsen se till att åtgärder vidtas. I styrelsens senaste utvärderingar har brister identifierats varvid styrelsen gett presidiet uppdrag att hantera dessa brister. Granskningen visar att det är oklart huruvida styrelsen har informerats om resultatet av utvärderingen har omhändertagits på ett ändamålsenligt sätt.

3.5.2 Risk för otillräcklig ägarstyrning

Styrelsen har under flera år lyft risker kopplat till uppdraget att ansvara för den aktiva ägarstyrningen i den samlade riskbilden. Det handlar om otillräcklig ägarstyrning och kunskapsbrister om Göteborgs Stads riktlinje för ägarstyrning såväl internt som inom koncernen som helhet. Det handlar också om risk för att Stadshus inte genomför uppdraget att stödja kommunstyrelsen i uppsiktsplikten i tillräcklig omfattning och med tillräcklig kvalitet. Styrelsens bedömning är att detta kan leda till en minskad förmåga att stärka och effektivisera den politiska styrningen samt att fullmäktiges beslut inte genomförs inom koncernen. Flertalet kontrollaktiviteter finns för att hantera denna risk.

4 Uppföljning av tidigare granskning

Ibland resulterar våra granskningar i att lekmannarevisorerna lämnar rekommendationer och/eller kritik. När det händer följer vi oftast upp detta nästkommande år. I år har vi följt upp en rekommendation som lämnades inom ramen

² Principer för styrning av kommun- och landstingsägda bolag sidan 11, Sveriges Kommuner och Landsting.

³ Göteborgs Stadshus AB:s delårsrapport för augusti 2022.

för den grundläggande granskningen år 2020. I förra årets granskning av statsstödsreglerna och mål om god ekonomisk hushållning lämnades några förbättringsförslag. Vanligtvis följs sådana inte upp men i samband med avrapporteringen av förra årets granskning ombads styrelsen av lekmannarevisorerna att i sitt yttrande även besvara hur den avsåg att beakta dessa förslag. Av den anledningen har vi även följt upp förbättringsförslagen i årets granskning. Nedan redogör vi för årets uppföljning.

4.1 Revidering av ägardirektiv

Föregående års grundläggande granskning resulterade i att lekmannarevisorerna riktade följande rekommendation till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen i Göteborgs Stadshus AB att se till att åtgärder vidtas i syfte att säkerställa att det kommunala ändamålet anges på ett likalydande sätt i bolagets ägardirektiv och bolagsordning.

Vi har i år följt upp denna rekommendation genom att ta del av styrelsens yttrande, dokumentgranskning och intervjuer.

4.1.1 Bedömning

Bedömningen är att tillräckliga åtgärder har vidtagits och att rekommendationen är omhändertagen.

4.1.2 Iakttagelser

Av styrelsens yttrande till lekmannarevisorerna framgår att en översyn av bolagets bolagsordning och ägardirektiv pågår genom att stadsledningskontoret i samverkan med Stadshus bereder ärendet till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Ärendet innefattar förslag till justering av bolagsordningen och ägardirektivet i syfte att harmonisera med hur det kommunala ändamålet uttrycks i dessa styrdokument. Ärendet planeras att hanteras vid kommunstyrelsens första sammanträde år 2023. I ärendet ingår även att se över Göteborgs Stads riktlinjer för ägarstyrning så att även de harmonierar med ägardirektivet och bolagsordningen.

4.2 Hantering av statsstödsreglerna

Lekmannarevisorerna granskade år 2021 bolagets hantering av statsstöd inom bolagskoncernen. Granskningen resulterade i att lekmannarevisorerna lämnade följande förbättringsförslag till styrelsen.

- Inom ramen för uppdraget att utöva stadens ägarroll i de direktunderställda bolagen samt de regionala bolagen, bör styrelsen ta initiativ till kompetenshöjande aktiviteter inom hela bolagskoncernen.

- Stadshus bör genomföra en kontinuerlig och dokumenterad prövning av om de värdeföringar som sker inom bolagskoncernen riskerar att träffas av kriterierna för statsstöd.
- Styrelsen bör utreda om den uppföljning som genomförs av bolagen behöver utvecklas i syfte att säkerställa att styrelsen får tillräcklig och relevant information om situationer där det kan finnas risk för att statsstödsreglerna inte följs.

Vi har i år följt upp hur styrelsen har hanterat dessa förbättringsförslag genom att ta del av styrelsens yttrande, dokumentation och intervjuer.

4.2.1 Bedömning

Bedömningen är att styrelsen till viss del har beaktat lekmannarevisorernas förbättringsförslag.

Bolagets prövning av om de värdeöverföringar som sker inom ramen för den finansiella samordningen riskerar att träffas av statsstödsreglerna bedöms vara ändamålsenlig.

Enligt riktlinjen för ägarstyrning ska styrelsen identifiera möjligheter till samordning och effektivisering av olika slag inom koncernen. Ägardirektivet anger att Stadshus kan utforma gemensamma styrande dokument för bolagskoncernen. I syfte att stödja kommunstyrelsen i uppsiktsplikten över bolagen bedömer lekmannarevisorerna att styrelsen, med hänvisning till direktiven, kan ta initiativ till att motsvarande prövning genomförs i de bolag där statsstödsrisker bedöms kunna föreligga.

4.2.2 Iakttagelser

I sitt yttrande till lekmannarevisorerna anger styrelsen att Stadshus planerar för kompetenshöjande insatser om statsstödsreglerna för bolagskoncernen i samverkan med stadsledningskontoret och i kontakt med Upphandlingsmyndigheten. Vidare anges att utvecklingsinsatser för en kontinuerlig och dokumenterad prövning, i syfte att säkerställa att värdeöverföringar inom koncernen inte träffas av statsstödsreglerna, pågår.

Under året har bolagen bjudits in till en av stadsledningskontoret arrangerad föreläsning där Upphandlingsmyndigheten redogjorde för inom statsstödsområdet gällande lagstiftning, risker och svarade på frågor från deltagarna. Antalet deltagare från bolagen inom koncernen var begränsad. Någon ytterligare utvecklingsinsats har inte genomförts.

Av yttrandet framgår inte hur styrelsen ställer sig till lekmannarevisorernas förbättringsförslag att utreda om uppföljningen av bolagen behöver utvecklas. Vid vår intervju framkommer att frågan har diskuterats av tjänstepersoner. Slutsatsen och bedömningen som gjordes var att Stadshus fångar frågor av den

karaktären inom ramen för den löpande uppföljningen samt att respektive bolag har ett eget ansvar att uppmärksamma detta.

Vi har tagit del av Stadshus bedömning rörande värdeöverföringar inom koncernen i förhållande till statsstöd. Prövningen landar i slutsatsen att de värdeöverföringar som sker inom ramen för den finansiella samordningen inte utgör statsstöd då samtliga kriterier inte är uppfyllda.⁴

4.3 Hantering av mål om god ekonomisk hushållning

Lekmannarevisorerna granskade år 2021 bolagets hantering av fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning. Granskningen resulterade i att lekmannarevisorerna såg ett behov av tydligare ledning, styrning och bättre uppföljning av styrelsernas omhändertagande av fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning och lämnade följande förbättringsförslag till styrelsen:

- Styrelsen bör utveckla sin stödjande roll i den aktiva ägarstyrningen med syfte att tydliggöra fullmäktiges mål, och se till att fullmäktiges mål genomförs.
- Styrelsen kan utveckla och stärka uppföljningen av bolagskoncernen när det gäller genomförandet av fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning.
- Av uppföljningen bör det tydligt framgå hur verksamhetsmålen för bolagen bidrar till måluppfyllelse för god ekonomisk hushållning.

Vi har i år följt upp hur styrelsen har hanterat dessa förbättringsförslag genom att ta del av styrelsens yttrande, dokument och intervjuer. Vi har även granskat hur styrelserna omhändertar fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning i årets planerande dokument och delårsrapporter. Denna del av granskningen omfattar 25 bolag.

4.3.1 Bedömning

Lekmannarevisorernas bedömning är att styrelsen inte har agerat i enlighet med sitt eget yttrande eller beaktat lekmannarevisorernas förbättringsförslag.

Enligt fullmäktiges budget är grundtanken med god ekonomisk hushållning att värna om samtliga resurser som en kommun har till sitt förfogande. God ekonomisk hushållning mäts i mål av finansiell och verksamhetsmässig karaktär och i budgeten anges att ”de mål som fullmäktige formulerar i denna budget utgör också verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning”.

⁴ Dokumentationen av prövningen är upprättad den 20 oktober 2022 av Göteborgs Stadshus AB vice verkställande direktör.

Lekmannarevisorerna står fast vid förra årets bedömning om att det finns ett behov av tydligare ledning, styrning och bättre uppföljning av styrelsernas omhändertagande av fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att avsaknaden av en systematik inom koncernuppföljning avseende dessa mål kan innebära en risk för att underlagen som ligger till grund för bedömningen av stadens måluppfyllelse av god ekonomisk hushållning inte ger en rättvisande bild.

Stadshus har fullmäktiges uppdrag att stödja kommunstyrelsen i uppsiktsplikten över stadens bolag. Lekmannarevisorerna bedömer att genom att utveckla systematiken och strukturen i koncernuppföljningen kan Stadshus bidra till en bättre helhetssyn i genomförandet och bedömningen av fullmäktiges mål om god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att det även ökar möjligheten för Stadshus att, inom ramen för uppsiktsplikten, informera kommunstyrelsen och fullmäktige i de fall fullmäktiges mål inte genomförs inom koncernen.

4.3.2 Iakttagelser

Stadshus styrelse anger i sitt yttrande att lekmannarevisorernas förbättringsförslag har koppling och beroenden till de åtgärder som kommunstyrelsen beskriver i sitt yttrande till stadsrevisionen i en motsvarande granskning.⁵ Vidare att Stadshus i linje med kommunstyrelsens åtgärdsförslag, ska se över på vilket sätt en koncernuppföljning av fullmäktiges mål kan utvecklas ytterligare inom ramen för den aktiva ägarstyrningen och i bolagets stödjande roll. Granskningen visar att inga åtgärder har vidtagits.

4.3.2.1 Det saknas en enhetlig systematik i uppföljningen

De övergripande verksamhetsmålen ska tillsammans med tilldelade indikatorer och styrelsespecifika mål ligga till grund för styrelsernas verksamhetsplaner. Den uppföljande granskningen visar, i likhet med föregående år, att det varierar i vilken omfattning målen återspeglas i de olika bolagens dokument. Samtliga bolag ska också hantera tilldelade indikatorer som bedömts vara av särskild vikt för det egna bolaget. Resultatet av årets granskning skiljer sig inte heller här från föregående år, det vill säga bolagen har i varierande grad valt att omhänderta och rapportera på dessa.

När det gäller kravet på styrelserna att redogöra för hur de övergripande verksamhetsmålen bidrar till ökad måluppfyllelse för staden har inte heller här konstaterats någon förändring från förra årets granskning. Flera bolag redogör inte för sin bedömning av måluppfyllelse utan ger snarare en beskrivning av sitt arbete med målen. I vissa fall går det, via ett uppgett målvärde och bedömd

⁵ Rekommendationen som lämnades var: Stadsrevisionen rekommenderar kommunstyrelsen att utveckla styrsystemet för att säkerställa en effektiv styrning mot verksamhetsmål av betydelse för god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsens föreslagna åtgärder handlar primärt om tydliggörande av mål i fullmäktiges budget samt delårsrapporteringen.

prognos, att utläsa förväntad måluppfyllelse. För de bolag som valt att göra en bedömning av måluppfyllelsen så bedöms den i de flesta fall vara god eller viss. Majoriteten av bolagen berör inte fullmäktiges övergripande mål vare sig i planerande eller uppföljande dokument.

Stadens delårsrapportering bygger på nämndernas och styrelsernas bedömning av måluppfyllelse. Av denna rapportering framgår att stadsledningskontorets bedömning för flera mål skiljer sig från vad nämnderna och styrelserna har bedömt. Detta förklaras delvis av olika utgångspunkter vid bedömningen. Till delårsrapporten har moderbolagens sammanfattande delårsrapporter av bedömning av måluppfyllelse av styrelsespecifika mål samt verksamhetsnära mål (dessa beslutar varje bolag om själv) bilagts. I likhet med tidigare iakttagelser konstateras att varje bolag har sin egen struktur även för denna rapportering.

5 Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Lekmannarevisorer är förtroendevalda och utses av kommunfullmäktige ur gruppen förtroendevalda revisorer i kommunen. Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på kommunfullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas löpande under året till kommunfullmäktige i revisionsrapporter.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen

6 Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas när revisorerna ser förbättringsområden i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna vanligtvis upp vilka åtgärder som nämnden eller bolagsstyrelsen har gjort för att följa revisorernas rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen